Set-13-14

प्रश्न पत्र – द्वितीय / QUESTION PAPER – II

अनुक्रमांक / Roll No. (अंकों में / In figures) :

(शब्दों में / In Words) ....

विषय / Subject :

Sanskrit

2170737

कोड / Code : **217**

पुस्तिका में पृष्ठों की संख्या / Number of Pages in Booklet : 16

पुस्तिका में प्रश्नों की संख्या / Number of Questions in Booklet : 50

Sanskrit

217 विषय कोड **A** बुकलेट सीरीज

समय / Time : $1\frac{1}{4}$ घंटे / Hours

पूर्णांक / Maximum Marks : 100

INSTRUCTIONS

1. **Answer all questions.**
2. **All questions carry equal marks.**
3. Only one answer is to be given for each question.
4. If more than one answers are marked, it would be treated as wrong answer.
5. Each question has four alternative responses marked serially as 1, 2, 3, 4. You have to darken the correct answer.
6. There will be no negative marking for wrong answer.
7. The candidate should ensure that Roll Number, Subject Code and Series Code on the Question Paper Booklet and Answer Sheet must be same after opening the envelopes. In case they are different, a candidate must obtain another Question Paper of the same series. Candidate himself shall be responsible for ensuring this.
8. Mobile Phone or any other electronic gadget in the examination hall is strictly prohibited. A candidate found with any of such objectionable material with him/her will be strictly dealt as per rules.
9. The candidate will be allowed to carry the carbon print-out of OMR Response Sheet with them on conclusion of the examination.
10. **If there is any sort of ambiguity/mistake either of printing or factual nature then out of Hindi and English Version of the question, the English Version will be treated as standard.**

Warning : If a candidate is found copying or if any unauthorised material is found in his/her possession, F.I.R. would be lodged against him/her in the Police Station and he/she would liable to be prosecuted under Section 3 of the R.P.E. (Prevention of Unfairmeans) Act, 1992. Commission may also debar him/her permanently from all future examinations of the Commission.

निर्देश

1. सभी प्रश्नों के उत्तर दीजिए ।
2. सभी प्रश्नों के अंक समान हैं ।
3. प्रत्येक प्रश्न का केवल एक ही उत्तर दीजिए।
4. एक से अधिक उत्तर देने की दशा में प्रश्न के उत्तर को गलत माना जाएगा ।
5. प्रत्येक प्रश्न के चार वैकल्पिक उत्तर दिये गये हैं, जिन्हें क्रमशः 1, 2, 3, 4 अंकित किया गया है। अभ्यर्थी सही उत्तर वाले गोलें को काला करें ।
6. गलत उत्तर के लिए ऋणात्मक अंकन नहीं किया जाएगा ।
7. प्रश्न–पत्र पुस्तिका एवं उत्तर पत्रक के लिफाफे की सील खोलने पर परीक्षार्थी यह सुनिश्चित कर लें कि उसके अनुक्रमांक प्रश्न–पत्र पुस्तिका एवं उत्तर पत्रक पर समान रूप से विषय कोड एवं प्रश्न पुस्तिका की सीरीज अंकित है । इसमें कोई भिन्नता हो तो वीक्षक से प्रश्न–पत्र की ही सीरीज वाला दूसरा प्रश्न–पत्र का लिफाफा प्राप्त कर लें । ऐसा न करने पर जिम्मेदारी अभ्यर्थी की होगी ।
8. मोबाईल फोन अथवा इलेक्ट्रोनिक यंत्र का परीक्षा हॉल में प्रयोग पूर्णतया वर्जित हैं। यदि किसी अभ्यर्थी के पास ऐसी कोई वर्जित सामग्री मिलती है तो उसके विरुद्ध आयोग द्वारा नियमानुसार कार्यवाही की जायेगी।
9. अभ्यर्थी अपने साथ उत्तर पत्रक की संलग्न कार्बन प्रति अपने साथ ले जा सकते हैं ।
10. यदि किसी प्रश्न में किसी प्रकार की कोई मुद्रण या तथ्यात्मक प्रकार की त्रुटि हो तो प्रश्न के हिन्दी तथा अंग्रेजी रूपान्तरों में से अंग्रेजी रूपान्तर मान्य होगा ।

चेतावनी : अगर कोई अभ्यर्थी नकल करते पकड़ा जाता है या उसके पास से कोई अनधिकृत सामग्री पाई जाती है, तो उस अभ्यर्थी के विरुद्ध पुलिस में प्राथमिकी दर्ज कराई जायेगी और आर. पी. ई. (अनुचित साधनों की रोकथाम) अधिनियम, 1992 के नियम 3 के तहत कार्यवाही की जायेगी। साथ ही आयोग ऐसे अभ्यर्थी को भविष्य में होने वाली आयोग की समस्त परीक्षाओं से विवर्जित कर सकता है।

BLANK PAGE

1 ब्रह्मवेदः कस्य वेदस्यापरं नाम ?

(1) ऋग्वेदः (2) अथर्ववेदः

(3) सामवेदः (4) यजुर्वेदः

2 ऋग्वेदे कति मण्डलानि सन्ति ?

(1) अष्टौ (2) नव

(3) एकादश (4) दश

3 'सरमा—पणि' संवादः कस्मिन् वेदेऽस्ति ?

(1) ऋग्वेदे (2) यजुर्वेदे

(3) सामवेदे (4) अथर्ववेदे

4 अथर्ववेदस्य कति शाखाः निगदिताः ?

(1) एकविंशतिः (2) नव

(3) सहस्रम् (4) एकादश

5 मैक्समूलरस्य वैदिककालविषयकमतस्याधारः कः ?

(1) भूगर्भविज्ञानम्
(2) ज्योतिषम्
(3) शिलालेखः
(4) बौद्धदर्शनम्

6 गोपथब्राह्मणं केन वेदेन सम्बद्धम् ?

(1) सामवेदेन
(2) यजुर्वेदेन
(3) अथर्ववेदेन
(4) ऋग्वेदेन

7 मैत्रायणी-आरण्यकं कस्य वेदस्यास्ति ?

(1) ऋग्वेदस्य
(2) शुक्लयजुर्वेदस्य
(3) कृष्णयजुर्वेदस्य
(4) सामवेदस्य

8 कल्पसूत्रेषु किं नास्ति ?

(1) ब्रह्मसूत्रम्
(2) श्रौतसूत्रम्
(3) गृह्यसूत्रम्
(4) धर्मसूत्रम्

9 निरुक्ते कति काण्डानि सन्ति ?

(1) सप्त (2) पञ्च

(3) चत्वारि (4) त्रीणि

10 वाष्कलसंहिता केन वेदेन सम्बद्धा ?

(1) अथर्ववेदेन (2) सामवेदेन

(3) ऋग्वेदेन (4) यजुर्वेदेन

11 पुरुरवस् - उर्वश्योः पुत्रस्य नाम किमस्ति ?

(1) आयुः (2) नचिकेताः

(3) भरतः (4) राहुलः

12 वेदःपुरुषस्य किमुच्यते ?

(1) मुखम् (2) नेत्रम्

(3) श्रोत्रम् (4) हस्तौ

13 सांख्यकारिकानुसारं क एष विपर्ययाशक्तितुष्टिसिद्ध्याख्यः सर्गः ?

(1) पुरुषसर्गः (2) प्रकृतिसर्गः

(3) प्रत्ययसर्गः (4) कैवल्यसर्गः

14 सांख्यमते एकादशकः गणः तन्मात्रपञ्चकश्च इति द्विविधः सर्गः कस्मात् प्रवर्तते ?

(1) अहङ्कारात् (2) प्रकृतेः

(3) महतः (4) भूतेभ्यः

15 ईश्वरकृष्णेन बुद्धेः किं लक्षणं दत्तम् ?

(1) अध्यवसायः (2) अभिमानः

(3) अहङ्कारः (4) अभावः

16 रजोगुणः किं प्रकारकः भवति ?

(1) लघुप्रकाशकं च । (2) गुरुवरणकं च ।

(3) उपष्टम्भकं चलं च । (4) दीर्घं ह्रस्वं च ।

17 सत्कार्यवादस्य प्रवर्तकं दर्शनं किम् ?

(1) न्यायदर्शनम्
(2) सांख्यदर्शनम्
(3) वैशेषिकदर्शनम्
(4) वेदान्तदर्शनम्

18 को वेदान्तस्य अधिकारी ?

(1) सच्चिदानन्दं ब्रह्म
(2) साधनचतुष्टयसम्पन्नः प्रमाता
(3) समष्ट्यज्ञानोपहितचैतन्यं ईश्वरः
(4) विषयभोगरतः पुरुषः

19 कोऽध्यारोपः ?

(1) वस्तुविवर्तस्य वस्तुमात्रत्वम्
(2) स्वस्वरूपानन्दावाप्तिः
(3) मनसः समाधिः
(4) वस्तुन्यवस्त्वारोपः

20 जीवन्मुक्तः कः ?

(1) विज्ञानमानन्दं ब्रह्म
(2) अखिलबन्धरहितो ब्रह्मनिष्ठः
(3) व्यष्ट्यज्ञानोपहितचैतन्यम्
(4) तुरीयं चैतन्यम्

21 विज्ञानमय-मनोमय-प्राणमयेति कोशत्रयं मिलितं सत् किमुच्यते ?

(1) सूक्ष्मशरीरम् (2) स्थूलशरीरम्

(3) कारणशरीरम् (4) अज्ञानशरीरम्

22 वेदान्तस्य अनुबन्धचतुष्टये किं न परिगण्यते ?

(1) अधिकारी (2) विषयः

(3) सम्बन्धः (4) अधिकारः

23 तर्कभाषानुसारेण करणं किम् ?

(1) साध्यतमम् (2) साधकतमम्

(3) अन्यथासिद्धम् (4) अयुतसिद्धम्

24 यदा शब्दसमवेतं शब्दत्वं श्रोत्रेन्द्रियेण गृह्यते तदा कः सन्निकर्षः भवति ?

(1) संयोगः सन्निकर्षः (2) समवायः सन्निकर्षः

(3) संयुक्तसमवायः सन्निकर्षः (4) समवेतसमवायः सन्निकर्षः

25 तर्कभाषानुसारेण 'लिङ्गपरामर्शोऽनुमानम्' इत्यस्यां परिभाषायां किं लिङ्गम् ?

(1) स्वाभाविकः सम्बन्धः (2) तृतीयं ज्ञानम्

(3) व्याप्तिबलेनार्थगमकम् (4) पञ्चावयववाक्यम्

26 तर्कसंग्रहानुसारं प्राग्-प्रध्वंस-अत्यन्त-अन्योन्येति चतुर्विधः पदार्थः कः ?

(1) अभावः (2) प्रभावः

(3) विभावः (4) स्वभावः

27 एकाल्प्रत्ययस्य का संज्ञा ?

(1) संयोगसञ्ज्ञा (2) टिसञ्ज्ञा

(3) घुसञ्ज्ञा (4) अपृक्तसंज्ञा

28 'क्त-क्तवतु' प्रत्यययोः का सञ्ज्ञा ?

(1) निष्ठा (2) उपधा

(3) नदी (4) घि

29 'सर्वनामस्थानसञ्ज्ञा'-विधायकं सूत्रं किमस्ति ?

(1) त्यदादीनि च (2) सर्वनामस्थाने चासम्बुद्धौ

(3) सुडनपुंसकस्य (4) सर्वादीनि सर्वनामानि

30 प्रगृह्यसञ्ज्ञाविधायकं सूत्रं किमस्ति ?

(1) प्लुतप्रगृह्याचि नित्यम् (2) ईदूदेद्द्विवचनं प्रगृह्यम्

(3) एङि पररूपम् (4) ओमाङोश्च

31 बहिर्योगे का विभक्तिः ?

(1) सप्तमी (2) तृतीया

(3) चतुर्थी (4) पञ्चमी

32 'जगतः कर्ता वासुदेवः कृष्णः' इत्यत्र अनुक्तं कर्म किम् ?

(1) जगत् (2) कर्ता

(3) वासुदेवः (4) कृष्णः

33 'यतश्च निर्धारणम्' इति सूत्रस्योदाहरणं किमस्ति ?

(1) मातरि साधुः (2) कुशलो हरिपूजने

(3) गोषु कृष्णा बहुक्षीरा (4) गोषु दुह्यमानासु गतः

34 'पञ्चगङ्गम्' इत्यत्र कः समासः ?

(1) अव्ययीभावः (2) कर्मधारयः

(3) द्विगुः (4) बहुव्रीहिः

35 'त्रिमूर्धः' इत्यत्र कः समासः ?

(1) द्वन्द्वः (2) द्विगुः

(3) बहुव्रीहिः (4) कर्मधारयः

36 'ईशकृष्णौ' इत्यत्र पूर्वप्रयोगव्यवस्थापकं सूत्रं किम् ?

(1) अल्पाच्तरम् (2) अजाद्यदन्तम्

(3) राजदन्तादिषु परम् (4) द्वन्द्वे घि

37 अयोगात्मिका भाषा का ?

(1) अवेस्ता भाषा (2) लेटिन भाषा

(3) संस्कृत भाषा (4) चीनी भाषा

38 संस्कृतभाषायाः 'ग–द–ब–' ध्वनयः आँग्लभाषायां केषु ध्वनिषु परिवर्तन्ते ग्रिमनियमानुसारम् ?

(1) 'ह–थ–फ' ध्वनिषु (2) 'क–त–प' ध्वनिषु

(3) 'ब–थ–फ' ध्वनिषु (4) 'क–ख–ग' ध्वनिषु

39 रघुवंशम् किंविधं काव्यमस्ति ?

(1) खण्डकाव्यम् (2) चम्पूकाव्यम्

(3) महाकाव्यम् (4) गीतिकाव्यम्

40 मेघदूते कुबेरेण निर्वासितो यक्षः कुत्र वसतिं चक्रे ?

(1) रामगिर्याश्रमेषु (2) अलकापुर्याम्

(3) उज्जयिन्याम् (4) विशालायाम्

41 भारवे: काव्यस्य किं वैशिष्ट्यम् प्रसिद्धम् ?

(1) अर्थगौरवम् (2) पदलालित्यम्

(3) उपमा (4) पाण्डित्यम्

42 शिशुपालवधे राजसूययज्ञः केनायोजितः ?

(1) शिशुपालेन (2) दुर्योधनेन

(3) युधिष्ठिरेण (4) कृष्णेन

43 कादम्बर्यां शुकनासस्य पुत्रः कः ?

(1) चन्द्रापीडः (2) वैशम्पायनः

(3) पुण्डरीकः (4) हारीतः

44 अभिज्ञानशाकुन्तलस्य कथायाः मूलस्रोतः महाभारते कुत्रास्ति ?

(1) भीष्मपर्वणि (2) आदिपर्वणि

(3) शान्तिपर्वणि (4) स्त्रीपर्वणि

45 मृच्छकटिकं किंविधं रूपकम् ?

(1) प्रकरणम्

(2) नाटकम्

(3) प्रहसनम्

(4) भाणः

46 भवभूतिना उत्तररामचरितस्य कस्मिन्नङ्के छायादृश्यं प्रदर्शितम् ?

(1) प्रथमे

(2) द्वितीये

(3) तृतीये

(4) सप्तमे

47 साहित्यदर्पणे कस्याचार्यस्य काव्यलक्षणं प्रत्याख्यातम् ?

(1) पण्डितराज - जगन्नाथस्य

(2) दण्डिनः

(3) भामहस्य

(4) मम्मटस्य

48 समवकारे कत्यङ्काः भवन्ति ?

(1) एकः

(2) दश

(3) चत्वारः

(4) त्रयः

49 महाकाव्ये नायकः किंविधो भवति ?

(1) धीरप्रशान्तः

(2) धीरोदात्तः

(3) धीरोद्धतः

(4) धीरललितः

50 बीभत्सरसस्य स्थायिभावः कः ?

(1) शमः

(2) जुगुप्सा

(3) क्रोधः

(4) भयम्

SPACE FOR ROUGH WORK / कच्चे काम के लिये जगह